

VN/20934/2022
VN/20934/2022-UM-9

14.11.2023

UH; Kehitysmaat, Vihreä ilmastorahasto; toinen lisärahoituskausi (GCF-2), käsittely raha-asiainvaliokunnassa

Vihreä ilmastorahasto (Green Climate Fund, GCF) on keskeinen osa YK:n ilmastonmuutosta koskevan puitesopimuksen (UNFCCC) ja Pariisin ilmastopimuksen virallista rahoitusmekanismia, jolla kehittyneet maat tukevat kehittyvien maiden ilmastotoimia. Vihreä ilmastorahasto on sekä poliittiselta painoarvoltaan että rahamääräisesti mitattuna suurin ilmastopimusten alainen rahasto ja kriittisessä roolissa Pariisin sopimuksen toimeenpanossa. Pariisin sopimus, ml. sen vaatimus kehittyneille maille rahoittaa kehittyvien maiden ilmastotoimia, on sen osapuolia velvoittava.

Rahaston päätavoitteena on kehittyvien maiden vähäpäästöisen ja ilmastokestävän kehityksen tukeminen. Käytännössä rahasto tukee kehittyvissä maissa erilaisia hankkeita ja ohjelmia, joiden avulla voidaan hillitä kasvihuonekaasupäästöjen syntymistä ja parantaa maiden kykyä sopeutua ilmastonmuutoksen haittavaikutuksiin. Lisäksi rahasto tukee maiden omien toimintavalmiuksien vahvistamista ja teknologian siirtoa.

Toinen virallinen lisärahoitusneuvottelukierros saatiin päätökseen 5.10.2023 Bonnissa järjestetyssä rahoituslupauskokouksessa. Toinen lisärahoituskausi kattaa vuodet 2024-27, mutta maksuaikataulu on tätä joustavampi. Kokouksessa 25 maata lupasi rahoitusta rahastolle. Lisäksi viisi maata ilmoitti kertovansa rahoituslupauksesta lähitulevaisuudessa. Rahoituslupauskokouksessa tehtyjen lupauksen yhteenlaskettu tukimäärä on 9,32 miljardia (US) dollaria. Suomen osuudeksi tästä kaavavillaan 60 miljoonaa euroa, joka maksettaisiin vuosina 2024-

**2028. Nyt esitetään koko summan sitomista
sopimusvaltuuksin.**

Hankkeen tausta ja tavoitteet

Periaatepäätös Vihreä ilmastorahaston (Green Climate Fund, GCF) perustamisesta tehtiin Kööpenhaminan ilmastokokouksessa vuonna 2009. Vihreä ilmastorahasto on YK:n ilmastomuutosta koskevan puitesopimuksen (UNFCCC) ja Pariisin ilmastosopimuksen virallinen rahoitusmekanismi. Rahasto tukee kehittyvien maiden vähäpäästöistä ja ilmastokestävää kehitystä ja sillä on keskeinen asema Pariisin sopimuksen toimeenpanossa. Suomen tuki Vihreälle ilmastorahastolle on osa Suomen kansainvälistä ilmastorahoitusta, johon Suomi on YK:n ilmastomuutosta koskevan puitesopimuksen ja Pariisin sopimuksen osapuolena sitoutunut.

Rahaston tarkoituksena on rahoittaa suuren mittakaavan ja vaikuttavuuden hankkeita, joiden avulla saadaan aikaan suuria yhteiskunnallisia muutoksia. Rahasto tukee hankkeita ja ohjelmia, joiden avulla voidaan yhtäältä hillitä kasvihuonekaasupäästöjen syntymistä (esim. investoinnit uusiutuvaan energiaan, energiatehokkuusratkaisuihin, vähäpäästöiseen liikenteeseen, metsityshankkeet) ja toisaalta parantaa maiden kykyjä sopeutua ilmastomuutoksen haittavaikutuksiin (esim. luontopohjaiset ratkaisut, investoinnit vesienkierrätysjärjestelmien parantamiseen ja ruokatuotantoon, investointien vivuttaminen ilmastokestävään infrastruktuuriin, ennakkovaroitusjärjestelmät). Lisäksi rahasto tukee kehittyvien maiden omien toimintavalmiuksien vahvistamista ja teknologian siirtoa.

Vihreän ilmastorahaston rahoittamien hankkeiden ja ohjelmien panos maailmanlaajuiseen ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumiseen on merkittävä. Tällä hetkellä hyväksytyjen 228

hankkeen odotetaan tuottavan toteutuessaan koko elinkaarensa ajan sopeutumishyötyjä noin miljardille ihmisille, sekä vähentävän kasvihuonekaasupäästöjä 2,9 miljardia hiilidioksidiekvivalenttitonnia (vrt. Suomen päästöt v. 2022 45,8 miljoonaa tonnia).

Vihreällä ilmastorahastolla on poikkeuksellisen monipuolinen valikoima erilaisia rahoitusinstrumentteja (lahjaraha, laina, pääoma, takaukset, tulosperustaiset maksatukset), joiden avulla se kykenee vivuttamaan lisärahoitusta ml. yksityissektorilta. Rahasto on perustamisensa jälkeen onnistunut oman rahoituksensa (yli

12 mrd. USD) lisäksi mobilisoimaan hankkeisiinsa ja ohjelmiinsa 33 mrd. USD julkista ja yksityistä yhteisrahoitusta.

Vuosina 2024-2027 rahaston toiminnan painopisteet ovat 1) sen valmiusohjelmassa, jonka avulla edistetään kehittyvien maiden kykyjä ja valmiuksia laatia ja toteuttaa ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen tähtääviä toimia; 2) ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista toteuttavien hankkeiden rahoittamisessa; 3) vähintään 50 % sopeutumisrahoituksesta kohdentamisessa kaikista haavoittuvimmille maille, sekä ilmastoa koskevan informaation ja ennakkovaroitussjärjestelmien kattavuuden parantamisessa; sekä 4) yksityissektorin roolin vahvistamisessa GCF-hankkeissa.

Hankkeen rahoitus

Suomi on ollut mukana rahaston toiminnassa sen perustamisesta saakka. Suomen osuus rahaston ensimmäisellä lisärahoituskaudella vuosina 2020-2023 oli 100 miljoonaa euroa. Yhteensä GCF-1 kaudelle annettiin rahoituslupauksia n. 10 miljardin (US) dollarin edestä. Toinen lisärahoituskierros jatkaa rahaston työtä ja kattaa rahoituksen vuosille 2024-2027. Rahaston rahoituskontribuutioiden peruskategorioita on kolme: lahjarahoitus julkisista ja yksityisistä lähteistä, pääomasijoitukset julkisista lähteistä ja julkinen lainarahoitus.

Lisärahoitusneuvottelut päättyivät Bonnissa 5.10.2023 pidettyyn rahoituslupauskokoukseen, jossa 25 maata antoi rahoituslupauksensa rahaston seuraavalle nelivuotiskaudelle. 75 % rahoittajista kasvatti rahoitustaan edelliseen rahoituskauteen verrattuna. Lisäksi viisi maata (Australia, Italia, Ruotsi, Sveitsi ja USA) ilmoitti antavansa rahoituslupauksen lähitulevaisuudessa. Kokouksessa annettujen rahoituslupausten yhteissumma on 9,32 miljardia (USD). Seuraavalle nelivuotiskaudella käytettävissä oleva tuen määrä tulee kasvamaan tästä, kun loputkin maat antavat rahoituslupauksensa.

Suurista rahoittajamaista Saksa (2 mrd. eur) ja Iso-Britannia (1,62 mrd. puntaa) kasvattivat tukeaan, Ranska (1,61 mrd. eur) ja Japani (1,2 mrd. USD) sen sijaan piti tukensa aiemman rahoituskierroksen tasolla. Muita rahoitusta merkittävästi lisänneitä maita olivat Tanska (232 MUSD), Kanada (333 MUSD), Espanja (225 MEUR) sekä rahaston isäntämaa Etelä-Korea (300 MUSD).

Suomen alustavasti kaavailtu osuus rahaston seuraavalle lisärahoituskaudelle (2024-2027) on 60 miljoonaa euroa, joka on kokonaisuudessaan lahjarahaa. Maksujen

suunnitellaan kohdentuvan vuosille 2024-2028. Suomen tuki Vihreän ilmastorahaston edelliselle nelivuotiskaudelle (2019-2023) on yhteensä 100 miljoonaa euroa.